

Ionela Carmen Banța
Adela-Marinela Stancu

Iustina Nica (Burci)
Elena-Camelia Zăbavă

**Ionela Carmen Banța
Adela-Marinela Stancu**

**Iustina Nica (Burci)
Elena-Camelia Zăbavă**

**Gheorghe Bolocan:
studii și articole de onomastică**

**Editura UNIVERSITARIA
Craiova, 2020**

Copyright © 2020 Editura Universitaria
Toate drepturile sunt rezervate Editurii Universitaria

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
Gheorghe Bolocan: studii și articole de onomastică / Ionela Carmen
Bața, Iustina Nica (Burci) Adela-Marinela Stancu, Elena-Camelia
Zăbavă. - Craiova : Universitaria, 2020
Conține bibliografie
ISBN 978-606-14-1674-5

- I. Bața, Ionela-Carmen
- II. Nica, Iustina
- III. Stancu, Adela-Marinela
- IV. Zăbavă, Camelia

811.135.1

© 2020 by Editura Universitaria

Această carte este protejată prin copyright. Reproducerea integrală sau parțială, multiplicarea prin orice mijloace și sub orice formă, cum ar fi xeroxarea, scanarea, transpunerea în format electronic sau audio, punerea la dispoziția publică, inclusiv prin internet sau prin rețelele de calculatoare, stocarea permanentă sau temporară pe dispozitive sau sisteme cu posibilitatea recuperării informațiilor, cu scop comercial sau gratuit, precum și alte fapte similare săvârșite fără permisiunea scrisă a deținătorului copyrightului reprezintă o încălcare a legislației cu privire la protecția proprietății intelectuale și se pedepsesc penal și/sau civil în conformitate cu legile în vigoare.

TABULA GRATULATORIA

BANȚA, Ionela Carmen, conf. univ. dr., Facultatea de Litere,
Universitatea din Craiova

CĂPĂȚÎNĂ, Cecilia, prof.univ.dr., Facultatea de Litere, Universitatea
din Craiova

COMAN, Marinella, lect. univ. dr., Facultatea de Litere, Universitatea
din Craiova

DINCĂ, Daniela Liliana, conf. univ. dr., Facultatea de Litere,
Universitatea din Craiova

DRĂGHICI, Ovidiu, lect. univ. dr., Facultatea de Litere, Universitatea
din Craiova

LAZEA, Ramona, lect. univ. dr., Facultatea de Litere, Universitatea
din Craiova

NEGOMIREANU, Doina, prof.univ.dr., Facultatea de Litere,
Universitatea din Craiova

NICA (BURCI), Iustina, Cercetător științific gradul II, Academia
Română, Institutul de Cercetări Socio-Umane „C.S. Nicolăescu-Plopșor”
Craiova

OANCĂ, Teodor, prof.univ.dr., Facultatea de Litere, Universitatea din
Craiova

OLARU, Victor, prof. univ. dr., Facultatea de Litere, Universitatea din
Craiova

PANEA, Nicolae, prof.univ.dr., Facultatea de Litere, Universitatea din
Craiova

PITIRICIU Silvia, prof.univ.dr., Facultatea de Litere, Universitatea
din Craiova

POPESCU, Mihaela, conf. univ. dr., Facultatea de Litere,
Universitatea din Craiova

PREDA, Anamaria, conf. univ. dr., Facultatea de Litere, Universitatea
din Craiova

STANCU, Adela-Marinela, conf. univ. dr., Facultatea de Litere,
Universitatea din Craiova

SILVESTRU, Elena, conf. univ. dr.

TEODORESCU, Cristiana-Nicola, prof. univ. dr., Facultatea de Litere, Universitatea din Craiova

TOPALĂ, Dragoș, conf. univ. dr., Facultatea de Litere, Universitatea din Craiova

ULIU, Adriana Eugenia, conf. univ. dr., Facultatea de Litere, Universitatea din Craiova

ZĂBAVĂ, Elena-Camelia, conf. univ. dr., Facultatea de Litere, Universitatea din Craiova

PROFESORUL ȘI CERCETĂTORUL GHEORGHE BOLOCAN

Gheorghe Bolocan, unul dintre marii specialiști ai lingvisticii românești, s-a născut la 6 mai 1925 în satul Rocșoreni, comuna Târna, județul Mehedinți. Cursurile școlii primare le-a urmat în satul natal, apoi studiile liceale în cadrul Școlii Normale din Craiova. În anul 1954 a absolvit Facultatea de Filologie a Universității din Sverdlovsk (astăzi Ekaterinburg), iar la întoarcerea în țară a ocupat postul de cercetător științific la Institutul de Lingvistică din București și lector universitar la Institutul „Maxim Gorki” din același oraș. Între 1956 și 1957 a urmat o serie de studii de specializare în domeniul gramaticii comparate a limbilor slave la Universitatea „Lomonosov” din Moscova.

În volumul *Portrete și evocări*, Marius Sala consemnează, la capitolul dedicat profesorului Gh. Bolocan, că, în activitatea acestuia, a distins „întotdeauna două etape: una de slavist, la începuturi, și alta de onomastician”¹.

Preocupări de slavistică

Într-adevăr, începuturile activității științifice au fost marcate de serioase preocupări în domeniul slavisticii. Acest lucru nu este întâmplător, dacă ținem seama de formația sa intelectuală și de faptul că Gh. Bolocan a fost produsul unor școli lingvistice de prestigiu: la Moscova i-a avut ca profesori pe renumiții S. B. Bernstein², N. I. Tolstoi³ și P. S. Kuznețov⁴, iar în țară i-a fost mentor Emil Petrovici.

Înțelegând importanța studierii limbilor slave învecinate, Gh. Bolocan, împreună cu alți tineri cercetători din cadrul Institutului de Lingvistică, a inițiat și a participat susținut la alcătuirea unei *Arhive fonogramice a*

¹ Marius Sala, *Portrete și evocări*, Timișoara, Editura DAVID PRESS PRINT, 2013, p. 63.

² Samuil Borisovich Bernstein, lingvist sovietic, autor al unei gramatici comparate a limbilor slave, cunoscut pentru preocupările sale asupra limbilor slave, îndeosebi limba bulgară.

³ Cercetător în domeniul limbii slave vechi, cunoscut pentru preocupările sale de dialectologie slavă (bulgară, ucraineană, bielorusă), autor al lucrării *Terminologie geografică slavă. Studii semasiologice* (1969)

⁴ Lingvist sovietic, unul dintre fondatorii Școlii lingvistice de la Moscova, specialist în morfologie (preocupat de clasificarea morfologică a limbilor), istoria limbii ruse, dialectologie.

*graiurilor slave din România*⁵, care s-a construit pe anchete dialectale și înregistrări pe bandă de magnetofon, realizate în localități cu populație majoritară slavă: ucraineni, ruși, lipoveni, sârbi, slovaci, polonezi, cehi, bulgari. În mod deosebit l-au preocupat cercetările asupra graiurilor bulgărești din România, a participat la anchete pentru *Atlasul lingvistic bulgar*, iar în anul 1968, își susține, la Universitatea din București, doctoratul cu teza *Graiul bulgar din localitatea Brănești*.

Alte domenii în care Gheorghe Bolocan a imprimat o puternică amprentă sunt lexicografia bilingvă ruso-română, bulgaro-română, frazeologia și gramatica limbii ruse. *Dicționar român-rus*, apărut în 1980, în colaborare cu Tatiana Voronțova și Tatiana Medvedev și *Dicționar rus-român*, editat în 1985, în colaborare cu Tatiana Voronțova și Elena Șodolescu-Silvestru sunt și astăzi cele mai utilizate și mai apreciate instrumente de lucru folosite cu succes de studenți, profesori, cercetători și traducători. Celor două dicționare li se alătură și *Dicționarul frazeologic român-rus*, apărut în 1999, cu un an înaintea dispariției sale.

O altă carte de referință care poartă semnătura profesorului Gh. Bolocan (în colaborare cu Tatiana Voronțova) este manualul apărut în 1962, *Învățați limba rusă fără profesor*.

Slavist de prestigiu, specialist în lingvistică generală și comparată, bun cunoscător al istoriei și al gramaticii românești, Gheorghe Bolocan a fost pasionat de cercetarea limbii documentelor slavo-române și a proiectat, sub egida Institutului de Lingvistică din București, realizarea unui *Dicționar al slavonei din Țările Române*, lucrare amplă, din care a apărut, în 1981, o primă parte: *Dicționarul elementelor românești din documentele slavo-române. 1374-1600*, rezultat dintr-o cercetare amănunțită a actelor de cancelarie din Moldova și Țara Românească, din secolele al XIV – al XVI-lea.

Preocupări de onomastică

Din anul 1975 până în 2000, anul dispariției sale, Gh. Bolocan a fost profesor la Facultatea de Litere a Universității din Craiova unde a predat cursul de *limbă rusă contemporană*, cursurile speciale de *filologie slavă și paleografie slavă*, precum și un curs opțional de *onomastică*.

⁵ Arhiva „conține circa 600 de casete de bandă de magnetofon” (Marius Sala, *op. cit, loc.cit.*)

Aceasta este perioada în care Gh. Bolocan își va canaliza energia și experiența științifică spre marea sa pasiune – onomastica românească. Toponimia și antroponimia sunt două domenii în care cercetătorul craiovean își va lăsa puternic amprenta, propunând concepte și metode noi de investigare. Considerăm că formația sa de slavist și preocupările în acest domeniu au constituit baza cercetărilor de onomastică de mai târziu și au contribuit major la apariția celei de-a doua etape din cariera sa, cea despre care vorbea și Marius Sala, aceea de „onomastician”. În capitolul dedicat personalității profesorului Gh. Bolocan din cartea *Repere lingvistice și culturale. Studii*, Camelia Zăbavă sublinia: „Faptul că era un foarte bun cunoscător al limbii române, dar și al limbilor slave, l-a ajutat să impună o nouă concepție și metodă de cercetare în domeniul toponimiei și al antroponimiei: perspectiva diacronică și sincronică, în context lingvistic și extralingvistic, a materialului onomastic”⁶. De asemenea, capacitatea sa de a selecta cu o mare ușurință informația, darul înnăscut al observației și al asociației, dorința permanentă de a descoperi, de a cunoaște, toate acestea susținute de o extraordinară și neobositoare capacitate de muncă au generat și au impus noi concepții și metode de cercetare în acest domeniu.

Numele lui Gheorghe Bolocan va rămâne legat pentru totdeauna de cel al *Dicționarului toponimic al României. Oltenia (DTRO)*, una dintre marile realizări ale lingvisticii românești, pentru care a fost distins cu premiul Academiei Române⁷.

În spatele acestei monumentale lucrări a fost o muncă titanică, de echipă. Gh. Bolocan nu numai că a coordonat această echipă, ci a lucrat alături de colaboratorii săi, efectuând anchete de teren, întocmind fișe, redactând texte.

În realizarea etimologiei toponimelor, cercetătorul a pornit de la primele atestări documentare ale toponimelor majore, acordând, în același timp, o importanță deosebită și toponimiei minore. Vorbind despre concepția care a stat la baza acestui dicționar, dar și despre acribia profesorului Bolocan, academicianul Marius Sala consemna următoarele: „A crezut, la fel ca la *Dicționarul slavonei*, că documentarea trebuie să fie completă, atât din punct

⁶ Camelia Zăbavă, *Repere lingvistice și culturale, Studii*, Craiova, Editura Aius, 2016, p. 22.

⁷ Primul volum (A-B) a apărut în 1993 la Editura Universitaria din Craiova, volumul al doilea (C-D) a apărut la aceeași editură în 1995, iar celelalte vor apărea postum.

de vedere istoric (au fost parcurse *toate* documentele), cât și sincronic (a făcut anchete, cu echipe speciale, în satele oltenești, pentru a înregistra *totul*). A rezultat un fișier ce ocupa o cameră mare, plină până în tavan cu cutii de pantofi burdușite cu fișe. N-a putut fi convins să renunțe la ideea de a da toate atestările. De o perseverență rară, a reușit să publice dicționarul, chiar dacă ultima parte va apărea după dispariția lui. Este primul dicționar toponimic ce va fi publicat în întregime”⁸. În articolul *Dicționarul toponimic al României* (în colaborare cu Christian Ionescu), publicat în revista „Limba română”, XXIV, 1975, nr. 3, pp. 197-207, care anunța necesitatea apariției acestei lucrări, este prezentată macheta dicționarului, precum și metodologia care va sta la baza cercetării.

Încă din capitolul introductiv al primului volum al *Dicționarului toponimic*, Gh. Bolocan sublinia importanța perspectivei diacronice și sincronice în cercetarea toponimică: „*Dicționarul toponimic al României*, realizat pe regiuni geografice-istorice, înregistrează și analizează din punct de vedere lingvistic numele de locuri care *au fost* și care *sunt folosite* astăzi pentru a desemna diferitele elemente ale spațiului geografic național”⁹. (s.n.)

Lucrând la acest proiect, s-a născut ideea apariției (necesare) unor dicționare-instrumente de lucru, pe care le-a abordat cu aceeași seriozitate și acribie științifică și care, din păcate, au apărut postum: *Dicționar invers al numelor de localități din România* (2002) și *Dicționar invers al numelor de ape din România* (2005).

Adept al teoriilor lui Iorgu Iordan, care spunea că este știut faptul că, „pentru epoca anterioară veacului al XVI-lea, aproape singurul mijloc de a ne informa asupra limbii noastre sunt numele topice, alături de cele personale, din documentele scrise, după provincii, slavonește sau latinește”¹⁰ și care considera că toponimia „poate fi socotită drept istoria nescrisă a unui popor, o adevărată arhivă, unde se păstrează amintirea atâtor evenimente, întâmplări și fapte...”¹¹ și bun cunoscător al limbii române, al istoriei și al vechilor documente, Gh. Bolocan a cercetat o serie de aspecte ale toponimiei istorice, care se regăsesc în articole publicate în reviste de prestigiu din domeniul lingvisticii: *Probleme de limba română în actele de*

⁸ Marius Sala, *op.cit.*, p. 64.

⁹ Gh. Bolocan, *Dicționarului toponimic al României. Oltenia*, Craiova, Editura Universitaria, 1993, p. 5.

¹⁰ Iorgu Iordan, *Toponimia românească*, București, Editura Academiei, 1963, p. 9.

¹¹ *Idem*, p. 2.

*cancelarie anterioare secolului al XVII-lea*¹², *Toponime compuse în documentele slavo-române*¹³, *Despre articularea numelor de locuri*¹⁴, *Despre grafia numelor proprii în documentele slavo-române*¹⁵, *Structuri analitice toponimice și redarea lor în documente*¹⁶.

Cercetând studiile de toponimie ale profesorului Bolocan se observă o preocupare constantă pentru derivarea toponimelor (îndeosebi pentru derivarea cu sufixe diminutive) și pentru etimologia acestora. Cercetătorul a subliniat relația dintre stratificarea toponimică și etimologie, prin stratificare toponimică înțelegându-se „determinarea perioadei de apariție a unor modele toponimice și, desigur, raportul dintre ele. Determinarea straturilor toponimice se poate face pe baza cercetării semantice a unor grupuri importante de denumiri legate între ele, cât și prin studierea modelelor derivaționale. O astfel de cercetare nu implică considerații etimologice stricte, dar ea se poate baza pe astfel de investigații și, desigur, poate indica direcții de cercetare în etimologie”¹⁷.

Stabilirea și analiza etimologiei toponimelor s-a constituit ca o direcție principală în activitatea de cercetare a toponomastului. Deși etimologia numelor de locuri nu este diferită de cea a cuvintelor comune, iar metodele de cercetare și instrumentele de lucru sunt aceleași, cu mici diferențe, „dificultățile par a fi mai mari în domeniul etimologiei toponimice mai ales atunci când specialistul are în vedere nume de locuri care „nu au sens”. Concepția lipsei semnificației numelor proprii are implicații directe în etimologie. Dacă acceptăm că numele proprii sunt lipsite de semnificație, etimologia se va sprijini numai pe forma numelui, fapt ce poate duce la erori grave”¹⁸.

Pentru stabilirea unei etimologii cât mai exacte, se apelează la relația motivat / nemotivat a toponimului, având în vedere că „orice nume de loc este un semn lingvistic cu funcție denotativă specializată și socializată, fondat pe un alt semn preexistent în limba grupului care a creat toponimul”¹⁹. Cuvântul-bază poate face parte din categoria apelativelor sau

¹² în „Limba română”, 1975, nr. 4, pp. 333-343.

¹³ în „Limba română”, 1976, nr. 3, pp. 301-311.

¹⁴ „Studii și cercetări lingvistice”, XXVIII, 1977, nr. 4, pp. 379-385.

¹⁵ în „Limba română”, XXVII, 1978, nr. 3, pp. 221-226.

¹⁶ în „Limba română”, XXXII, 1983, nr. 5, pp. 454-465.

¹⁷ Gh. Bolocan, *Stratificare în toponimie*, în „Limba română”, 1975, nr. 6, p. 583-585.

¹⁸ Gh. Bolocan, *Dicționarul toponimic al României*, în *Limba română*, XXIV, 1975, nr. 3, pp. 197-207.

¹⁹ *Ibidem*.

a numelor proprii (toponime sau antroponime), iar în momentul apariției toponimului, relația care se stabilește între el și denotat trebuie să fie motivată din punct de vedere lingvistic, geografic sau sociocultural. Gh. Bolocan considera că „etimologia unui toponim va trebui să descopere (ori să reconstituie) atât evoluția formei, cât și evoluția semnificației denotative a numelui de loc. Se poate ajunge astfel la cunoașterea relației primare, motivate, pe care vorbitorii au stabilit-o în momentul creației toponimului, între un anumit element geografic și un anumit semn lingvistic, investit cu funcție toponimică”²⁰.

În multe dintre studiile sale Gheorghe Bolocan a subliniat faptul că „relațiile dintre antroponime și toponime nu sunt unidirecționale, ci reciproce: o mare parte a toponimelor se formează din antroponime, iar de la toponime cu origine antroponimică sau neantroponimică se formează antroponime: *Bucur* (antrop.) > *București* (top.) > *Bucureșteanu* (antrop.); *Valea* (sat) > *Văleanu* (antrop.) > *Vălenari* (top.) > *Vălenaru* (antrop.); *Florea* (antrop.) > *Florești* (sat) > *Florescu* (antrop.) > *Floreșteni* (sat) > *Floreșteanu* (antrop.) etc. Acest tip de nume de familie formate de la nume de persoană sau de la nume de locuri sunt foarte frecvente, ele reprezentând aproximativ 70% din întreg inventarul antroponimic românesc.²¹ Astfel, Gh. Bolocan considera că toponimele terminate în *-ești* nu provin direct de la antroponime, ci presupun un intermediar nume de grup, format prin derivare de la nume de locuri foarte vechi. Având în vedere că aceste nume de grup cu aspect de plural au apărut înaintea formelor de singular corespunzătoare (care cu timpul au devenit nume de familie), lingvistul era de părere că toponimele în *-ești* sunt mai vechi decât antroponimele în *-escu*²².

Atunci când vorbea despre categoria „nume de grup”, Gh. Bolocan nu avea în vedere modelul analitic (deși el este exact, lipsit de ambiguitate: *cei (ăi) din Craiova, Băilești*), ci pe cel sintetic: *craioveni, băileșteni*, pentru că, deși ambiguu uneori, este ordonat după reguli stricte, ca orice câmp terminologic bine delimitat²³.

²⁰ *Ibidem*.

²¹ Gh. Bolocan, *Dicționarul numelor de familie din România*, în „Studii și Cercetări de Onomastică”, Craiova, Nr. 2 / 1996, p. 7.

²² *Idem*, *Stratificare în toponimie*, în „Limba română”, 1975, nr. 6 p. 584.

²³ *Idem*, *Categoria „nume de grup” în toponimie*, în „Limba română”, XXV, 1976, nr. 1, pp. 91-92.

Cercetând procedeele de formare a „numelor de grup” de la toponime, Gh. Bolocan a arătat că acestea aparțin vocabularului comun al limbii, iar acest fapt are „o însemnătate covârșitoare pentru stabilirea etimologiei toponimelor pentru că toate numele de locuri care au la bază un nume de grup sunt creații românești. Cunoașterea acestei categorii de cuvinte este importantă nu numai pentru lingvistică, ci și pentru alte științe ca geografia, etnologia, istoria etc.”²⁴

Pentru onomastul Gheorghe Bolocan studiul toponimiei a fost direct condiționat de cunoașterea cât mai profundă a vocabularului limbii, de aceea considera că „în principiu, fiecare cuvânt al limbii române, mai ales din categoria substantivelor și a adjectivelor, care este folosit de o anumită colectivitate locală, este apt de a denumi un loc oarecare. În practică însă lucrurile nu stau chiar așa. [...]...un grup de cuvinte se constituie într-un sistem terminologic din care toponimia selectează materialul de care are nevoie”²⁵.

Pornind de aici, a apărut ideea aprofundării studiului terminologiei geografice populare, asupra căreia cercetătorul s-a aplecat cu aceeași energie, dăruire și pasiune. Așa a început lucrul la *Dicționarul entopic al limbii române*, care, din păcate va vedea lumina tiparului după dispariția sa.

Analizând materialul rezultat din anchetele de teren, coraborat cu datele din documente, Gh. Bolocan a arătat că „sistemul entopic al unei limbi este strâns împletit cu cel toponimic” și că „denumirea oricăruia dintre ele se poate face numai raportându-l la celălalt. Pe această bază sistemul entopic al limbii române cuprinde:

- a) cuvinte care circulă în limba literară sau în graiuri;
- b) cuvinte care au circulat în limba literară sau în graiuri, dar care astăzi se găsesc numai în toponimie”²⁶.

Un alt sector al onomasticii în care a excelat Gh. Bolocan a fost antroponimia. Preocupările pentru studiul numelor de persoană nu au avut pentru cercetător o importanță mai mică în comparație cu cele dedicate studiului toponimelor; numărul lor este relativ redus pentru că „timpul nu a

²⁴ *Idem, Formarea numelor de grup în Oltenia*, în „Studii și cercetări lingvistice”, XXXIII, 1982, nr. 2, p. 133.

²⁵ *Idem, Dicționarul entopic al limbii române*, Craiova, Editura Universitaria, 2009, p. 3.

²⁶ *Idem, Dicționarul entopic al limbii române*, în „Studii și cercetări lingvistice”, XXVI, 1975, nr. 5, p. 467.

mai avut răbdare”. Studiile sale de antroponimie au o valoare remarcabilă în domeniu și se manifestă în două direcții: una se îndreaptă spre cercetarea numelor de familie românești, cealaltă spre analiza prenumelor.

Bun cunoscător al limbii, onomastul a intuit că studiul numelor de persoană, ca și cel al numelor de locuri, este deosebit de important atât pentru a soluționa unele aspecte, discutabile și interpretabile, din istoria poporului român, cât și pentru istoria limbii române. Astfel a luat naștere ideea elaborării unui dicționar antroponimic, care avea să conțină toate numele purtate de cetățenii României, frecvența fiecărui nume (adică numărul purtătorilor) și răspândirea acestor date în teritoriu, precum și atestările extrase din documente și catagrafii.²⁷

Pentru realizarea acestui mare proiect era nevoie de o bază de date despre numele de familie din țară. Cu acest scop, s-a redactat în primăvara anului 1994 o adresă din partea conducerii Universității din Craiova către Ministerul de Interne, în care se cerea sprijin în vederea obținerii numelor de familie și a prenumelor fiecărei persoane de cetățenie română, din fiecare județ și din municipiul București, pe suport magnetic. Conducerea Ministerului de Interne de la acea dată transmite răspuns favorabil inițiativei profesorului Bolocan, astfel că, în toamna aceluiași an, pune la dispoziția Laboratorului de Onomastică al Facultății de Litere a Universității din Craiova, prin Direcția Generală de Evidență a Populației, setul de dischete solicitat. Informațiile despre numele din fostul Sector Agricol Ilfov au fost încorporate la municipiul București.

Datele primite au fost prelucrate pe calculator, fiind concentrate atât pe regiuni istorico-geografice (Oltenia, Muntenia, Dobrogea, Moldova, Maramureș, Transilvania, Crișana, Banat și municipiul București), cât și pe județele componente ale acestor regiuni, după aceea pe întreaga țară. Astfel s-a creat *Baza de date antroponimice a României (BDAR)*, iar Laboratorul de onomastică al Facultății de Litere dispunea de acum de unica bază de date antroponimice a României. Datele acestea au constituit punct de plecare pentru multe studii și cercetări de antroponimie semnate de cercetători științifici și de cadre didactice universitare care au valorificat în lucrările lor informația cuprinsă în BDAR.

²⁷ Idem, *Dicționarul numelor de familie din România*, în „Studii și Cercetări de Onomastică”, Craiova, nr. 2 / 1996, p. 9.

Studiind antroponimele respective, profesorul, împreună cu echipa sa de cercetători, demarează lucrul la *Dicționarul numelor de familie din România*. Macheta proiectatului dicționar se regăsește în articolul cu același nume, publicat în revista „Studii și Cercetări de Onomastică”.

Profesorul Gh. Bolocan preconiza ca *Dicționarul* să aibă opt volume, iar pentru realizarea acestei lucrări de anvergură era necesară pregătirea unor instrumente de lucru:

a) *Dicționarul invers al numelor de familie* (cu indicarea frecvenței pentru fiecare nume);

b) *Lista numelor duble* (necesară pentru verificarea întregului inventar antroponimic);

c) *Lista numelor personale* (simple, duble, triple etc.) „cu frecvența și repartiția pe județe și provincii, de un real interes pentru precizarea etimologiilor”²⁸.

Referindu-se la numele de familie, cercetătorul era de părere că, în orice țară, acestea „reprezintă un tablou extrem de complex: unele sunt frecvente în toată țara, altele numai în anumite zone, sate sau comune, iar altele sunt singulare. De-a lungul istoriei, aceste raporturi se pot schimba: numele migrează odată cu populația din cele mai diverse motive sau sunt supuse unor mutații și primeniri radicale condiționate de factori sociali, culturali etc.”²⁹.

În ceea ce privește apartenența unui nume de persoană la sistemul antroponimic românesc, Gh. Bolocan considera că „analiza lui pe părți componente (radical, afixe) și caracterizarea acestora drept românești sau neromânești, nu este justificată. Eliminarea din sistemul antroponimic românesc a unui nume sau altul, pentru motivul că acesta conține o temă existentă și în altă limbă, sau nu are o structură derivațională românească, este un act de purism, care, practic, în procesul de denominație n-are nicio șansă de izbândă. Aplicarea unor astfel de teorii în studierea sistemului antroponimic al unei țări duce la concluzii eronate. Criteriul după care un nume este încadrat printre elementele românești trebuie considerat uzul”³⁰.

Având în vedere că uzul este regula admisă în cercetarea numelor de familie, *Dicționarul* poate răspunde la întrebarea: „Câte nume de familie sunt în România?” Numărul numelor de familie înregistrate pe întreg teritoriul țării

²⁸ *Ibidem*, p. 44.

²⁹ *Ibidem*, p. 7.

³⁰ *Ibidem*, p. 8.